

چکیده

مقدمه

پژوهش‌های چند دهه گذشته حرکت کندی به سمت علمی کردن سلامت معنوی و تمایز میان دو مفهوم سلامت روانی و سلامت معنوی داشته‌اند. عدم تمایز میان این ابعاد به‌طور عام و میان مفهوم سلامت روانی و سلامت معنوی به‌طور خاص، در بسیاری از متون علوم انسانی سلامت^۱ و پزشکی به‌عنوان مانعی بر سر راه توسعه بعد معنوی سلامت و یک معضل اساسی در پرداختن به تحقیقات بنیادی و کاربردی در حوزه سلامت معنوی و اقدامات درمانی مداخله‌گرایانه تلقی می‌شود. هدف این پروژه بررسی تطبیقی مفاهیم، مؤلفه‌ها و شاخص‌های اندازه‌گیری و پرسشنامه‌های سلامت روانی و سلامت معنوی است.

روش‌شناسی

این پروژه یک مطالعه توصیفی تطبیقی است. داده‌ها با روش اسنادی گردآوری شده است. بر اساس «الگوی مطالعات تطبیقی» داده‌های گردآوری شده باهم مقایسه و مفاهیم، مؤلفه‌ها و شاخص‌های مختلف در مجموعه‌ای مبتنی بر نگرش واحد طبقه‌بندی و مورد تحلیل واقع گردیده است. این «الگوی مطالعه تطبیقی» یک الگوی تحلیلی بوده و متشکل از طبقه‌بندی‌های منسجم و هماهنگ است و مجموع هر یک، نظام سلامت روانی و نظام سلامت معنوی را می‌سازد.

یافته‌ها

این مطالعه نشان داد که تعاریف سلامت روانی و سلامت معنوی از مکتب و دیدگاهی تا مکتب و دیدگاه دیگر و از فرهنگی به فرهنگ دیگر متفاوت است. این تفاوت دیدگاه به دلیل نشناختن انسان به‌ویژه انسان کامل و داشتن رویکرد بخشی‌نگری و حداقلی در شناخت و فقدان دیدگاه کل‌نگری و یکپارچه‌نگر در پرداختن به انسان است. در مورد سلامت معنوی نیز به دلیل گستردگی و نبودن جهان‌بینی واحد در شناخت انسان تاکنون تعریف واحدی ارائه نشده و برداشتها بر اساس دو دیدگاه لائیک و توحیدی (که خداوند را محور همه امور می‌داند) تقسیم‌بندی شده است که البته تبعات و کارکردهای این دو دیدگاه به‌نوبه خود متفاوت است.

بحث و نتیجه‌گیری

علیرغم اینکه جامعه جهانی امروز بیش از هر زمان دیگری به نیاز درونی خود به معنویت و تکیه زدن به یک نقطه اتکا و منبع آرامش و هدایت‌گر پی برده و گام‌هایی هرچند ناقص و فردگرایانه در این زمینه برداشته است، اما تا دست یافتن به یک دیدگاه توحیدی که خداوند را صاحب، ناظر و تدبیر کننده همه امور خود و

¹. Health Humanities

جهان هستی می‌داند زمان بیشتری نیاز دارد. بدیهی است هرگونه تحول در رسیدن به تعریف واحد از سلامت معنوی بر دیدگاه‌ها و الگوهای تبیین‌کننده سلامت روانی مؤثر خواهد افتاد.

کلیدواژه: سلامت روانی، سلامت معنوی، روان‌درمانی، معنویت درمانی، علوم انسانی.